



Kulturnämndens i Vallentuna yttrande gällande utkast till en nationell biblioteksstrategi

Kulturnämnden i Vallentuna ser positivt på initiativet till en nationell biblioteksstrategi och lämnar här sina synpunkter på utkastet. Rubrikerna följer utkastets rubriker.

Demokrati

Utkastet lyfter fram bibliotekens konstitutionella och institutionella roll, det demokratiska uppdraget, kopplat till Regeringsformens inledande paragrafer samt till Bibliotekslagen, och ser biblioteken som en tydlig del i totalförsvarsplaneringen. En diskussion förs kring oväld och neutralitet med utgångspunkt i bibliotekens medier och funktion som mötesplats. Kulturnämnden i Vallentuna ser positivt på förslaget om en biblioteksjuridisk kompetens med placering vid KB, dit alla bibliotek oavsett bibliotekstyp kan vända sig vid svåra avväganden vad gäller tolkning av lagar och regeringsform vid frågor om t.ex. inköp av medier, likabehandling och yttrandefrihet.

Internationella bibliotekets roll som lånecentral föreslås förstärkas, Kulturnämnden i Vallentuna ser hellre att IB:s långsiktiga stöd till biblioteken koncentreras på kompetensutveckling och konsultativt stöd än på inköp av medier. IB:s ovärderliga språkkompetens är en viktig resurs för alla bibliotek.

Tillgänglighet

Digitalisering av bibliotekens tjänster och utbud är en väg till ökad tillgänglighet, men förutsättningen för detta är dels bibliotekspersonalens kompetens och dels tillgången till öppna digitala tjänster. Den nationella biblioteksstatistiken baseras idag huvudsakligen på antal utlån, besök osv i de fysiska biblioteken, här behöver mätmetoder tas fram för den uppsökande verksamheten, och för verksamhet i andra kanaler än de fysiska biblioteksrummen, en uppgift för nationalbiblioteket.

Utbildning

Folkbiblioteken är idag inte en del i det formella utbildningsväsendet, men blir stundtals direkt kompensande för bristen på utbildningsbibliotek, utan att ha varken uppdrag eller resurser för detta. Kulturnämnden i Vallentuna välkomnar att





utkastet lyfter fram skolbibliotekens roll i hela utbildningsväsendet, och att ansvaret för detta åligger rektorer, skolhuvudmän och skolmyndigheter.

Läsning

Det läsfrämjande arbetet för folkbiblioteken är självklart, men bibliotekens arbete med att öka kunskapen inom informationssökning, kritiskt förhållningssätt och källkritik, s.k. MIK-frågor (MIK = medie-och informationskunnighet) är mindre känt. Indikatorer för att mäta effekterna av läsfrämjande saknas idag, och en utveckling av detta vore välkommet.

Under denna rubrik lyfter utkastet barnperspektivet, men Kulturnämnden i Vallentuna anser att barnperspektivet bör genomsyra hela utkastet, under samtliga rubriker. Särskilt aktuellt om Barnkonventionen blir svensk lag under 2020.

Ett resonemang förs kring *hur* biblioteken skall arbeta läsfrämjande, men vägledande i detta är redan den bibliotekslag som finns, liksom huvudmännens, kommunernas, egna verksamhetsplaner.

Digitalisering

Inledningen om att i begreppet digitalisering ”ligger nyckeln till förändring och utveckling av bibliotekens uppgift och roll i samhället” (s 41) är viktig, liksom att biblioteken kan bli den centrala samhällsinstans som leder utvecklingen till ett nytt slags kunskapssamhälle. Men då behövs ett uppdrag för detta, och en finansiering.

Kulturnämnden i Vallentuna noterar och välkomnar att en förstudie angående ett nytt svenskt digitalt bibliotek har påbörjats. Behovet av en samordnad insats vad gäller e-böcker och e-resurser är stort och akut, med dagens system har biblioteken svårt att beräkna kostnader och självständigt välja sina medier, och eftersom man inte har någon kontroll över de användardata som leverantörerna får tillgång till hotas biblioteksanvändarnas integritet.

Infrastruktur

Att olika bibliotekstyper med olika uppdrag samverkar är naturligt och viktigt, men det kommunala självstyret är utgångspunkten för folkbiblioteken. Utkastet för en diskussion på detaljnivå kring regionbibliotekens roll, men där kan en framtida regionreform med sammanslagning av län och nära samarbeten över länsgränser innebära förändringar oavsett.

Den förvirring som kan finnas kring Kulturrådets respektive KB:s olika roller har sin grund i att uppdragen utgår från två olika departement – Kultur- respektive Utbildningsdepartementet. I uppdraget att ta fram en nationell biblioteksstrategi

BIBLIOTEK VALLENTUNA

KULTURFÖRVALTNINGEN
ALLÉVÄGEN 1 · 186 86 VALLENTUNA
BESÖK: ALLÉVÄGEN 1
TFN: 08-587 853 50
BIBLIOTEK@VALLENTUNA.SE
BIBLIOTEK@VALLENTUNA.SE

BIBLIOTEK VALLENTUNA



Vallentuna
kommun



ligger att nationalbiblioteksfunktionen ska stärkas. I utkastet framgår inte om denna förvirring kommer att minska eller bestå.

Utbildningarna i biblioteks- och informationsvetenskap bör ha en nära kontakt med professionen, och en ökad kulturell och språklig mångfald bland studenterna är nödvändig för att spegla dagens samhälle. Forskning inom biblioteks- och informationsvetenskap bör ske i nära samarbete med folkbiblioteken, för att öka relevansen i forskningsinriktningarna och för att resultaten ska få bäring i det praktiska arbetet.

Bibliotekens projektmedelberoende nämns, ett verkligt problem då en stor del av den verksamhetsutveckling som idag sker inom kommunerna sker med hjälp av statliga medel. Här blir utfallet orättvist, då små kommuner har betydligt mindre möjlighet att söka medel än stora. Samtidigt är de statliga projektmedlen en möjlighet att prova något nytt, vara experimentell, arbeta med långsiktigt perspektiv men under en kort intensiv tid. Kulturnämnden i Vallentuna vill framhålla betydelsen av den lokala förankringen, att projektmedel används på ett sätt som stämmer överens med kommunens planer och att det finns en sammanhållen tanke kring projektmedel mellan stat, region och kommun.

